

Naturvårdsverket fortsätter inräkna döda vargar i populationsstorleken

– Håller fast vid beräkningsmodell som kraftigt överskattar antalet vargar.

Foto (hägn, beskuren): Susann Engqvist

I maj-juni varje år presenterar Naturvårdsverket en "officiell" siffra på hur stor vargpopulationen i Sverige är. Den siffran uppskattas genom att multiplicera antalet föryngringar året innan med 10. Siffran innehåller dock många vargar som dött under vinterhalvåret. Bakgrunden till detta beskrev jag i en artikel i Våra Rovdjur 1-2019.

2014 gav Naturvårdsverket i uppdrag till vargforskningsprojektet Skandulv att utveckla en ny beräkningsmodell, som kan uppskatta antalet vargar i slutet av inventeringsperioden, med hänsyn till att vargar dör under inventeringsperioden. Skandulvs modell, som publicerades 2016, visade att det troligaste antalet vargar i december är 8 gånger antalet familjegrunder, och att det troligaste antalet vargar i mars är 7,67 gånger antalet familjegrunder som finns då.

Istället för att börja tillämpa denna kunskap, gav dock Naturvårdsverket ett nytt uppdrag, till den norska forskargruppen RovQuant, att ta fram ytterligare en modell. Samt ett uppdrag till tre andra forskare att utvärdera de olika modellerna. Nu under våren har rapporterna från RovQuant och de tre andra forskarna blivit färdiga, och Naturvårdsverket har sedan fattat beslut om – att fortsätta räkna in döda vargar i populationsuppskattningen!

300 vargar viktig gräns för beslut om jakt

Till bakgrunden hör att enligt Naturvårdsverkets uppfattning räcker 300 vargar i Sverige för att arten ska ha gynnsam bevarandestatus i vårt land. Referensvärdet (undre gränsen för gynnsam bevarandestatus) är satt till 300 för att vargarna inte ska förlora genetik variation för snabbt. Och referensvärdet gäller antalet vargar när populationen är som minst på året, just innan nya valpar föds. Det är bara de vargar som överlever till dess som kan bidra till att föra gener vidare.

När man bedömer om vargpopulationen når upp till referensvärdet, bör man alltså

veta hur många vargarna är när populationen är som minst, på våren innan valparna föds. Och eftersom möjligheten till jakt på varg påverkas av om vargen har gynnsam bevarandestatus, bör också beslut om eventuell vargjakt baseras på kunskap om hur många vargarna är vid den årstiden. Av de vargar som lever i oktober dör sedan ofta mer än 20 procent under vintern, så om man använder en populationsuppskattning för oktober blir det en kraftig överskattning.

Brist i uppdraget om ny modell

Forskargruppen RovQuant, under ledning av professor Richard Bishof, har utvecklat en avancerad modell för att uppskatta populationsstorleken utifrån DNA-fynd (främst vargspillingar) och kända döda vargar. Modellen tar hänsyn till vargarnas sociala struktur, rumsliga fördelning och rörelser i landskapet. De har använt data från fem inventeringsår, 2013/14 - 2017/18, och dragit nytta av den utökade DNA-insamling som skedde 2016/17 - 2017/18.

Men i Naturvårdsverkets uppdrag till RovQuant-forskarna stod ingenting om för vilken tid på året man behöver en populationsuppskattning. Deras modell uppskattar bara populationsstorleken den 1 oktober. I den populations-siffra som modellen ger ingår alltså alla de vargar som senare dör under vinterhalvåret. Modellen är alltså inte lämplig för att bedöma om vargstammen når upp till gynnsam bevarandestatus.

Brist i uppdraget om utvärdering

Naturvårdsverket gav också ett uppdrag till tre andra forskare (professor Tomas Willebrand, dr Scott Newey och dr David Ausband) att bedöma de olika modellerna. Men inte heller i deras uppdrag har Naturvårdsverket tydliggjort att det som behövs är en modell som inte räknar med de vargar som dött under vintern.

I de tre forskarnas utvärderingsrapport

konstaterar de att faktor 10-modellen baseras på gamla data från bara tre inventeringsår, medan Skandulvs och RovQuants modeller bygger på färskare och mer omfattande data. Trots det rekommenderar de att fortsätta med den gamla faktor 10-modellen. Den rekommendationen grundas dock inte på att faktor 10-modellen på något sätt skulle vara vetenskapligt överlägsen. Utvärderarnas argument är istället att den skulle vara "widely accepted by stakeholders" (i svensk översättning: brett accepterat av intressenter).

Baseras på missuppfattning

Alla som följt debatten vet att naturvårdsorganisationerna (som ingår i "stakeholders") inte accepterar en beräkningsmodell som överskattar vargpopulationen (med, som fallet är, mer än 20 procent) genom att räkna in redan döda vargar. Utvärderarnas rekommendation baseras alltså på en ren missuppfattning. Men på grundval av den rekommendationen har Naturvårdsverket sedan beslutat att fortsätta med faktor 10-modellen.

TORBJÖRN NILSSON

Biolog, fil dr i zoologisk ekologi

Pinsamt och skandal menar Rovdjursföreningen

– Jag är besviken på Naturvårdsverket, säger Svenska Rovdjursföreningens ordförande Jan Bergstam. Att verket fortsätter räkna in döda vargar i sina populationsuppskattningar, och vägrar tillämpa bästa tillgängliga kunskap, är en stor skandal. Vi i Rovdjursföreningen har kritiserat detta länge, och 2014-15 verkade det som Naturvårdsverket hade tagit till sig kritiken, men sedan 2016 har de hanterat frågan oerhört dåligt. Naturvårdsverket borde inse att det blir mer pinsamt för varje år som de fortsätter på detta sätt.